

OSVRT NA LIST VI ISTOČNOBOSANSKE BRIGADE »ŠESTA BRIGADA«¹

S obzirom na značaj pisane riječi kao propagandnog sredstva, Komunistička partija i rukovodstvo NOR-a već u samom početku oružanog ustanka protiv okupatora i kvislinga pristupa organizovanju sopstvene propagande, sa svrhom da se razbiju, najčešće, lažne vijesti okupatorske propagande, a da se širi istina o narodnooslobodilačkoj borbi i njenim stremljenjima. Za razliku od okupatorske i kvislinške propagande koje su raspolagale svim tehničkim dostignućima, rukovodstvo NOR-a nije imalo velike mogućnosti za širenje svoje audio propagande već je bilo okrenuto pisanoj riječi. Stoga u toku NOR-a i revolucije 1941—1945. godine na području Bosne i Hercegovine, kao i svim ostalim jugoslovenskim zemljama, KPJ i druge antifašističke političke organizacije, vojni štabovi i jedinice, organi narodne vlasti i upravne institucije organizuju rad partizanskih tehnika i štamparija na oslobođenoj i neoslobođenoj teritoriji, koje svojom izdavačkom djelatnošću djeluju kao informativno, idejno-političko, vaspitno-obrazovno i propagandno sredstvo.

Rezultati djelovanja partizanskih tehnika i štamparija, politodjela brigada i dr., bili su mnogobrojni proglasi, leci, listovi, brošure i drugi štampari koji su odigrali značajnu ulogu u političkoj, vojnoj, kulturno-prosvjetnoj djelatnosti, kao i u podizanju borbenog morala kako boraca u jedinicama tako i ostalog stanovništva naše zemlje. Ta štampa je bila značajno sredstvo rada Komunističke partije kao rukovodeće snage oslobodilačkog rata i revolucije naroda Jugoslavije. Partizanski način ratovanja uslovio je da se štampi pridaje veliki značaj, jer se takav način ratovanja nije mogao održati bez aktivne podrške naroda, zbog čega listovi sadrže brojne članke u kojima se razjašnjavaju ciljevi borbe.

Koliki se značaj pridavao snazi pisane riječi, govori i rad politodjela Šeste proleterske istočnobosanske brigade u najtežim danima po Brigadu, u danima bitke na Sutjesci. Politodjel je u tim teškim danima, uz neprekidne borbe koje je brigada vodila, pokrenuo i štampanje prvog brigadnog lista. Mjesec dana su borci i rukovodioci brigade pisali priloge za svoj list zasipani neprijateljskim kuršumima. Nije borcima smetala ni neprijateljska avijacija, ni kiša kuršuma, pa ni glad koja ih je mučila, da završe članke o borbenom putu svoje brigade, o hrabrosti svojih boraca, o drugarstvu, o teškoćama na koje je brigada nailazila, ali i o tome da je ona prebrođila sve te teškoće,

I dok je brigada vodila borbe pod Košutom², tehnika polit-odjela je radila na posljednjim pripremama i štampanju brigadnog lista. O teškoćama stvaranja tog prvog broja, o njegovom nastanku i nestanku kaže se u uvodniku ponovljenog prvog broja: »*Na pustošnim, divljim obalama Sutjeske, pored preostalih zidova Tjentišta, na domaku Košuta, čija će strašna slava večito oživljavati mržnju protiv bolesno nadmenih nemačkih krvoloka koji su se usudili da uđu u našu zemlju, u štekantju mitraljeza, eksplozijama teških avionskih bombi i smrtonosnom rasprskavanju haubičkih granata — nastao je, i nestao, prvi broj našeg lista.*«³ Ovaj broj brigadnog lista nije podijeljen borcima jer je 9. juna⁴ brigada dobila naređenje za pokret, pa su sanduci sa arhivom i tek odštampanim prvim brojem brigadnog lista ostali na ranijim položajima na Hrčavki⁵. U dolini Hrčavke prošla je kolona boraca pored sanduka oko kojih je bio razbačen tek odštampan, ali nepodijeljen list »Šesta brigada«, jednomjesečni rad boraca, rukovodilaca i drugova iz brigadne tehnike.

U borbama na Sutjesci Brigada djeluje u sastavu Glavne operativne grupe. U tim borbama izgubila je oko 250 boraca, od kojih je 105 članova KPJ a ostali su bili članovi SKOJ-a.⁶ Poslije borbi na Sutjesci brigada dobija naređenje od Štaba I proleterske divizije, 14. juna 1943. godine⁷, o pokretu prema istočnoj Bosni. Prema naređenju VŠ NOV i POJ od 2. jula 1943. godine⁸ Šesta istočnobosanska NOU brigada ulazi u sastav novoformirane XVII istočnobosanske NOU divizije. U toku ljeta 1943. godine u sastavu XVII divizije učestvuje u borbama za oslobođenje Modriče, Gradačca, Šamca i Orašja.⁹ Brigada se naročito istakla u borbama za oslobođenje Tuzle od 29. septembra do 7. oktobra 1943. godine¹⁰, te je pohvaljena od Vrhovnog komandanta NOV i POJ.

Po oslobođenju Tuzle polit-odjel Brigade obnavlja akciju na izdavanju brigadnog lista »Šesta brigada« koji je propao u borbama na Sutjesci. Na ponovljenom broju upisan je datum: septembar 1943. godine. Međutim, štampanje je, u stvari, završeno 26. oktobra 1943. godine u selu Kalauzovići. To potvrđuju članci koji govore o događajima koji su se zbivali oktobra 1943. godine, kao, npr., članak »Tuzla. Iz izvještaja I bos. korpusa«, u kome se navodi da su brigade XVII divizije 2. oktobra oslobodile Tuzlu, i dr.

Ponovljeni prvi broj, kao i drugi broj ovog lista, izvučen je na šapirografu na papiru formata 39,5x21, na ukupno 32 strane. Naslovna strana je ilustrovana kao i neke strane unutar teksta. Crteži su potpisani skraćenicom »Buš«¹¹. Preko cijele naslovne strane je crtež pejzaža i partizanske kolone u pokretu. Preko crteža je ispisan datum — septembar 1943. — i naslov »Šesta brigada« krupnim štampanim slovima. U dnu se nalazi oznaka broja lista.

List počinje uvodnikom u kojem se opisuju prilike u kojima je pokrenuto izdavanje brigadnog lista i s kakvim se naporima i žrtvama i boraca i rukovodilaca to postiglo. Pored razjašnjavanja razloga pokretanja lista brigade još juna 1943. godine autor uvodnika obrazlaže potrebu ponovnog štampanja tog prvog broja. Konstatuje da su u teškim borbama na Sutjesci poginuli mnogi borci

koji su dali priloge za prvi broj lista svoje brigade, ali da je Brigada iz tih bitaka izašla kao pobjednica i da treba zapisati te nje-ne slavne dane kao podsticaj novim borcima u borbi do konačnog oslobođenja zemlje, pa kaže: *»Nestao je list, nestali su mnogi saradnici — ali je ostala brigada, za slavu i za pobjedu. Ostala je brigada — da mrzi, da raste, da sjedinjuje, da pobjeđuje — da na ruševinama izmrcvarene Bosne, nad grobovima svirepo istrebljivanog naroda stvori novi svet, svet sunca, svet slobode. . . Hoćemo da pišanom rečju oživimo sve naše pale borce . . . da širom sveta objavimo slavu naših junaka. . . . beskrajnu snagu nepobedive vojske ustanika koju je stvorio narod za svoju slobodu i za svoju budućnost. . .«*

Poslije V neprijateljske ofanzive i povratka Brigade u istočnu Bosnu popunjeni su njeni redovi novim borcima. Stoga Zarije Škerović u članku »Politički komesar narodnooslobodilačke vojske« iznosi značaj narodnooslobodilačke borbe, ulogu Komunističke partije kao inicijatora i organizatora te borbe i koja je najbolje svoje članove poslala na dužnost političkih komesara da sprovedu u djelo ta njena stremljenja. Objašnjava dužnost i zadatke koji stoje pred svakim političkim komesarom i, na kraju članka, konstatuje da to treba da bude podsjetnik svakom mladom političkom komesaru.

O borbi omladine brigade u njenim najtežim bitkama i o zadacima omladine na popunjavanju brigade novim borcima piše — Maksimović u članku »Omladina naše brigade«.

U toku NOR-a posebna briga poklanjana je ranjenicima i sanitetu. Teški uslovi liječenja, prebacivanja i čuvanja ranjenika i bolesnika uopšte, bili su posebna i jedna od prvih dužnosti i moralnih obaveza boraca. Stoga nije čudo što su, pored izdavanja posebnih listova o sanitetu, ostali partizanski listovi zapisivali herojska zalaganja ljekara i bolničarki u spasavanju života boraca. Tako M. M. u članku »Lenka« piše o bolničarki Lenki: *»Teško je ranjen Milan . . . Poneli smo Milana, ali dok smo ga nosili ranjen je još jedanput, te ga je Lenka htjela previti, i u tome je poginula zajedno sa njim. . .«*

List je inače pun članaka o vojnoj i političkoj situaciji i o borbama i pobjedama brigade, ali nedostaju napisi koji su isticali pojedinačne primjere herojskog držanja naših boraca. Pored toga, može se konstatovati da u listu nedostaju napisi šaljivog karaktera i humora, što je inače karakteristično za većinu naslova partizanske štampe. Ova nedostaci se konstatuju u uvodnom članku drugog broja ovog lista sa potpisom Milojica¹². U članku, pored ostalog, stoji: *»Naš život iako je najčešće ispunjen žestokim borbama, pokretima, napornim vojničkim dužnostima, nestašicom u hrani, odjeći i obući prati redovno smijeh, šala i doskočice. List je vrlo malo zasjekao u taj dio života i to mu je jedna mana. . .«*

Drugi broj lista »Šesta brigada« izdan je za novembar 1943. godine. Štampanje je završeno 27. novembra 1943. godine u selu Mali Ozren na Romaniji¹³. Izvučen je na šapirografu na ukupno 51 + 4 strane, formata 26x20,5. Naslovna strana, kao i neke strane unutar teksta, ilustrovane su s potpisom »Buš«¹⁴. Pismo članaka se

smjenjuje — ćirilica i latinica — ali bez posebno utvrđenog redosljeda. Na naslovnoj strani je, uz oznaku mjeseca i godine izdanja, naziv lista ispisan krupnim štampanim slovima. Ispod naziva je crtež šumskog pejzaža, planinske kolibe i grupe boraca oko vatre. U dnu je oznaka broja lista. Na zadnjoj strani je crtež boraca sa razvijenom zastavom na kojoj je velika petokraka zvijezda.

Ovaj broj obiluje člancima koji govore o istorijatu brigade i o njenim borbama i pobjedama. Za razliku od prvog broja, ima članka šaljivog karaktera. Pored toga, ovaj broj sadrži kao i većina listova partizanske štampe, zbog nedostatka pisanih borbenih pravila, članke kojima se daju uputstva iz vojne taktike i ratne vještine, kao, npr., »Sadejstvo jedinica« N. Pisarevića, »Organizacija vatre« Matulića i dr. U članku Zarije Škerovića »Naši kadrovi« ukazuje se na to kakve osobine mora imati komandni kadar partizanskih jedinica od komandanta do desetara, pa i sam borac. Osim toga, Z. Škerović u članku ističe da partizanske jedinice moraju obratiti veliku pažnju podizanju svojih kadrova, pa kaže: *«. . . samo kod nas u vojsci, u brigadama se mogu i moraju školovati — podizati kadrovi, i vojni, i politički, i kulturno-prosvjetni, i ekonomski, i sanitetski, i za sve potrebe na oslobođenoj teritoriji. . . Naša slavna vojska kroz ovu tešku borbu mora i dalje ostati najuspješnija i najbolja škola kadrova . . .«*

U članku »Žena u narodnooslobodilačkoj borbi«, uz kratki istorijat borbe protiv fašizma od 1941. godine, iznosi se značaj učešća žene u narodnooslobodilačkoj borbi. Njeno učešće kao borca, sanitetskog, političkog i kulturnog radnika, te stavljanje žene u ravnopravni položaj sa ostalim učesnicima narodnooslobodilačke borbe.

Ovaj broj lista »Šesta brigada« završava sa člancima šaljivog karaktera i popisom ostalih izdanja polit-odjela brigade.

Po vanjskim karakteristikama, formatu, vrsti napisa, itd. list »Šesta brigada« ima više karakteristike brošure nego novine.

Oba broja navedenog lista čuvaju se u Muzeju revolucije BiH, Sarajevo, u Zbirci štampe narodnooslobodilačke borbe.

U oba prikazana broja štampani su sljedeći članci:

M.[INDEROVIĆ], Č.[edomir]: *Uvodni članak bez istaknutog naslova* u kojem se daju podaci o pokretanju lista, štampanju prvog broja u vrijeme bitke na Sutjesci, o tome kako je taj prvi broj propao i o ponovnom štampanju oktobra 1943. godine, broj I, str. 1—2

PANTELIĆ, M.[ilojica]: *»Vojno politička situacija u Jugoslaviji«* Ističu se uspjesi narodnooslobodilačke borbe, kapitulacija Italije, odnosno uspjesi savezničkih armija, te kakvog je to odraza imalo na situaciju u zemlji, broj I, str. 3—4

ŠKEROVIĆ, Zarija: *»Politički komesar narodnooslobodilačke vojske«* Uloga političkog komesara u razjašnjavanju ciljeva narodnooslobodilačke borbe, tumačenju nacionalnih i socijalnih pitanja, ulogu domaćih izdajica — ustaša i četnika — i dr. Značaj njegovog rada na podizanju borbenog morala boraca pa i naroda, broj I, str. 5—8

MAKSIMOVIĆ, M.[ilić]: »Omladina naše brigade«. O učešću omladine u NOB i borbenom moralu omladine brigade u bitki na Sutjesci, broj I, str. 9—10

»Dva groba na Majevidi«. Sjećanje na pogibiju narodnih heroja Ivana Markovića Irca i Fadila Jahića Španca. Članak nepotpisan. Preštampan iz novina 4. čete I bataljona. (Nije se mogao utvrditi naziv novina, primjedba N. M.), broj I, str. 11.

MINDEROVIĆ, Č.[edomir]: »Oči pobjede«. O pogibiji Alekse Dežovića — komesara Druge proleterske brigade, broj I, str. 12—13.

ŠUBARIĆ, B.: »Pozdrav borcu«. Pjesma u prozi, broj I, str. 13.

B.: »Od Šekovića za Majevidu«. Opis situacije među Birčanima prilikom napuštanja domaćeg područja i odlaska na Majevidu, broj I, str. 14.

BURNJAKOVIĆ, Vasilije: »Na Trebavi«. Borba sa četnicima na Trebavi i pogibija Sretka Tokanovića i Vlastimira Mičića, broj I, str. 14.

ZEKIĆ, Srđan: »U spomen Sretku Tokanoviću«. Napis posvećen pogibiji Sretka Tokanovića, broj I, str. 14.

BRENJO, M.: »Tenkovi dolaze«. Epizoda iz borbi prilikom rušenja mosta na Bosni, broj I, str. 15.

ČOSIĆ, [Avdo]: Kraći tekst o dolasku u partizane pod zajedničkim naslovom »Novi drugovi pišu«, broj I, str. 15.

SMAJIC: Kraći tekst o razlozima prelaska u partizane. Članak pod zajedničkim naslovom »Novi drugovi pišu«, broj I, str. 15.

Č.: »Tuzla — Iz izvještaja I bos. korpusa«. Opis vođenih borbi za oslobođenje Tuzle i brojni podaci o plijenu, broj I, str. 16—18.

ERIĆ, Đorđe: »Drugovi, neprijatelj beži, napred!«. Kratki događaj iz borbenog života, broj I, str. 18.

»Fašisti gadovi — bacajte bijele!« Opis borbi vođenih za oslobođenje Tuzle, broj I, str. 18.

LUKIĆ, Nikola: »Švabe su nas gonili u rovove«. Članak pripadnika 6 baterije »Vražije divizije«, o prelasku u partizane prilikom oslobođenja Tuzle, broj I, str. 18—19.

MIRA [SARAČEVIĆ—KUKIĆ, Miroslava]: »Drugovi su se borili i ginuli za nas. . .« Opis borbi vođenih za oslobođenje Tuzle, broj I, str. 19.

D. B.: »Nemci su pobjegli četnicima«. Opis napada Krajišnika na Gradinu, broj I, str. 19.

Č.[OLAKOVIĆ], [RODOLJUB]: »Beže«. Opis povlačenja Nijemaca poslije borbi za oslobođenje Tuzle, broj I, str. 19—20.

»Drugovi, borci, komandiri, komandanti i politički komesari«. Povodom oslobođenja Tuzle komanda I bosanskog korpusa NOV i POJ uputila je brigadi pozdravni telegram: Preštampano iz »Vanrednog saopštenja I bosanskog korpusa NOV i POJ«, broj I, str. 20.

R. O.: »Ranjenici«. Primjeri herojskog držanja ranjenih boraca, broj I, str. 21.

M. M.: »Lenka«. Borbe sa četnicima februara 1942. godine kod Nove Varoši i pogibija bolničarke Lenke, broj I, str. 21—22.

M. M.: »Neretva«. Opis borbi vođenih prilikom prelaska preko mosta na Neretvi, broj I, str. 22.

M.[INDEROVIĆ], Č.[edomir]: »Razgovor na Mlađu«. Borbe na Romaniji i susret sa seoskim aktivistom koji uređuje zidne novine, broj I, str. 23—24.

S.: »Neprijatelj sluša i gleda«. Uputstvo kako i na koji način čuvati vojne tajne da ih neprijatelj ne dozna, broj I, str. 25—26.

S. O.: »Borba sa tenkovima«. Uputstvo kako se savladavaju tenkovi, broj I, str. 26—27.

VLASTO: »Parole«. O značaju ispisanih borbenih parola, naročito u gradovima. Tekst preštampan iz novina 1. čete IV bataljona »Novo doba«, broj I, str. 28.

ILIĆ, M.: »O jednoj priredbi«. Opis održane partizanske priredbe u oslobođenoj Modriči, broj I, str. 29.

R. O.: »Čistoća je pola zdravlja«. Apel za održavanje čistoće među borcima i narodom, broj I, str. 29.

A., Jambričko: »Intendantura putuje...«. Opis pokreta partizana od Tuzle prema Doboju, broj I, str. 30—31.

BOTA: »Lovačka priča«. Povodom pogibije borca Bote, velikog šaljivdžije, objavljuje se njegova šaljiva priča, broj I, str. 31.

B. M.: »Naša tehnika«. Opis rada i djelovanja brigadne tehnike, način štampanja i dr., broj I, str. 32.

[PANTELJIĆ], Milojica: Uvodni članak bez istaknutog naslova u kojem se ističu nedostaci prvog broja i upućuje šta treba da obuhvate slijedeći brojevi lista, broj II, str. 1.

ZEKIĆ, Miloš LJUJIĆ, Vojo: »Bosanska šesta brigada«. Kratki istorijat brigade od formiranja brigade pa sve do vremena izlaženja lista, broj II, str. 2—11.

»Putevi šeste bos. NOU brigade«. Karta borbenog puta Šeste istočnobosanske NOU brigade, broj II, str. 12.

O.[LBINA], D.[ane]: »Iz dnevnika«. Opis borbe vođene 7. juna na Košuru, broj II, str. 13—14.

MARUŠIĆ, Mato: Članak bez istaknutog naslova u kojem se opisuju borbe na Crvenim stijenama, broj II, str. 14.

ŠKEROVIĆ, Z.[arija]: »Naši kadrovi«. Isticanje ciljeva narodnooslobodilačke borbe, značaj podizanja — školovanja komandnog kadra — komandanata, komesara i dr. — značaj kulturno-prosvjetnog rada među borcima, isticanje brige za ranjenike i dr., broj II, str. 15—21.

REŠAD: »Naša avijacija«. Razmišljanje boraca o velikim partizanskim uspjesima kada ojača partizanska avijacija, broj II, str. 22.

MIJO: »Veza«. O značaju održavanja veze za vrijeme borbe, sa uputstvom za njeno održavanje, broj II, str. 22—23.

PISAREVIĆ, N.[edo]: »Sadejstvo jedinica«. Značaj komandovanja u jednoj jedinici i prenošenje komandi od komandanta do vojnika. Navodi se kao primjer neorganizovano napadanje četnika na Gradačac 1942. godine i njihov neuspjeh, broj II, str. 23—24.

OLGA: »Proslava«. Proslava 7. novembra u brigadi, broj II, str. 24.

TRIKIĆ, Savo: »Odbrana položaja i kontranapad«. Uputstvo i objašnjenje iz taktike i vojne vještine, broj II, str. 25—30.

M.[INDEROVIĆ], Č.[edomir]: »Grob na kamenjaru«. Opis borbi vođenih za oslobođenje Duvna, broj II, str. 31—32.

OLGA: »Žena u narodnooslobodilačkoj borbi«. Masovno učešće žena u narodnooslobodilačkoj borbi, njen značaj kao borca, sanitetskog, političkog i kulturnog radnika, te kao rukovodioca i agitatora, broj II, str. 33—34.

OLGA: »Hoćemo puške«. Osamostaljivanje žene u narodnooslobodilačkoj borbi i sticanje ravnopravnosti, broj II, str. 34—35.

ALAJBEGOVIĆ, Omer: »Kad saznaš . . .«. Pjesma, broj II, str. 35. [PANTELIĆ], Milojica: »Humić«. Borbe II proleterske brigade kod Foče, broj II, str. 36—37.

TOPALOVIĆ, Milan: »Ozren«. Opis borbi vođenih sa četnicima na Ozrenu, broj II, str. 38.

RADIOVOJEVIĆ, Lazo: »Drug Jovaš«. Sjećanje na herojsko držanje borca Jove Marinkovića u borbama, broj II, str. 38.

BAJČETIĆ, Slobodan: »Sjećanje na druga Čiču«. Sjećanje na narodnog heroja Slavišu Vajnera kao velikog borca, dobrog druga i rukovodioca, broj II, str. 39.

ALAJBEGOVIĆ, Omer: »Na Varešu«. Opis napada na varešku željezaru, broj II, str. 40.

REŠAD, : »Anto se bori«. Herojsko držanje borca — pionira od 12 godina, broj II, str. 40.

BABIĆ, Predrag: »Dolazak partizana u naše selo«. Borac Babić Predrag piše kako je stupio u partizane, broj II, str. 41.

BEĆIROVIĆ, Rusto: Borac Rusto Bećirović piše zašto se odlučio da pristupi partizanima. Članak je bez istaknutog naslova, pod zajedničkom rubrikom »Novi borci pišu«, broj II, str. 41.

DUBOVIĆ, Hasan: Piše da je bio domobran i objašnjava zašto je prešao u partizane. Članak bez istaknutog naslova, pod zajedničkom rubrikom »Novi borci pišu«, broj II, str. 41—42.

GVOZDIĆ, Mihajlo: Piše o drugarskom držanju starih boraca prema novajlijama, o podučavanju u ratnoj vještini i dr. Članak bez istaknutog naslova, pod zajedničkom rubrikom »Novi borci pišu«, broj II, str. 42.

MAROVIĆ, Branko: »Borba protiv nepismenosti«. Ukazuje na značaj opismenjavanja boraca i šta se preduzima u tom pravcu, broj II, str. 43.

MARUŠIĆ, Mato: »Nešto o horovima«. Kritikuje kulturne odbore zbog slabe organizacije rada horova, broj II, str. 43—44.

ALAJBEGOVIĆ, Omer: »Posljednji broj«. Pjesma, broj II, str. 44. [ZVICER—JOVANOVIĆ], Anka: »Idu li naši napred«. Prva noć bolničarke pored ranjenih drugova, broj II, str. 45.

LACI, doktor: »Lacievi savjeti«. Savjeti o držanju čistoće tijela i rublja, broj II, str. 46.

HUMOR: Tri kraća šaljiva teksta, bez istaknutog naslova i potpisa, broj II, str. 47.

BUŠ [LOKOBAUER, Josip]: »U podrumu«. Igrokaz, broj II, str. 48—50.

NAPOMENE:

- 1 U selu Šekovići, 2. avgusta 1942. godine, odlukom Vrhovnog štaba NOV i POJ Grupa udarnih bataljona proglašena je Šestom narodnooslobodilačkom udarnom brigadom. Brigada je bila vojna udarna formacija naroda istočne Bosne, u čijem su se sastavu borili radnici, seljaci i napredna inteligencija iz redova Srba, Muslimana, Hrvata i ostalih naših naroda i narodnosti. U momentu formiranja Brigada je imala oko 550 boraca, od kojih su 380 bili članovi KPJ, a većina ostalih boraca članovi SKOJ-a.
- 2 »Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslovenskih naroda«, Vojno-istorijski institut JA, Beograd 1951, tom IV, knj. 14, dok. 108, str. 248 (U daljem tekstu »Zbornik«).
- 3 »Šesta brigada« list VI istočnobosanske proleterske brigade, br. 1, str. 1.
- 4 Zbornik, tom IV, knj. 14, dok. 11 i 12, str. 29. i 30.
- 5 Zbornik, tom IV, knj. 14, dok. 140, str. 315.
- 6 RUDI PETOVAR: »Šesta proleterska istočnobosanska brigada«, V. I. I. Beograd 1951, str. 212.
- 7 Zbornik, tom IV, knj. 14, dok. 30, str. 77.
- 8 Zbornik, tom IV, knj. 15, dok. 62, str. 123.
- 9 Zbornik, tom IV, knj. 15, dok. 167, str. 339.
- 10 Zbornik, tom IV, knj. 18, dok. 4 i 5, str. 15—17.
- 11 Lokobauer Josip — Buš (Podatak dao Dane Olbina).
- 12 Pantelić Miloje, zamjenik političkog komesara Šeste istočnobosanske proleterske brigade.
- 13 »Šesta brigada« list VI istočnobosanske proleterske brigade, br. 2 str. 51.
- 14 Lokobauer Josip — Buš.

**»ŠESTA BRIGADA« — DAS NACHRICHTENBLATT DER SECHSTEN
OSTBOSNISCHEN PROLETARISCHEN BRIGADE**

Die Arbeit bringt eine kurzgefasste Geschichte der Brigade seit ihrer Aufstellung am 2. August 1942, bis Oktober 1943. Während dieser Zeit wurden zwei Hefte des Blattes herausgegeben — die nun in diesem Beitrag besprochen werden.

Mit der bibliographischen Darstellung aller Beiträge wurde eine kurze Analyse aller dort veröffentlichten Artikel vorgetragen.